ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΟΝ 69 — 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1924

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΡΕΘΥΜΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΕΤΡΑΚΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ — ΙΔΡΥΤΗΣ: Ν. ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΓΑΥΔΟΣ

Ἡ ἐκλογὴ τῆς νησίδος Γαύδου, ὅπου, ἕνεκα τῆς θαλασσοταραχῆς εἶχεν ματαιωθῆ τὴν 16ην Δεκεμβρίου, ἔγινε μόλις τὴν προπαρελθοῦσαν Κυριακήν.

Θὰ ἐγίνετο καὶ τὴν 20ην Ἰανουαρίου, ἐὰν οἱ ἐπικεκηρυγμένοι Κριαρᾶς Βίγλης καὶ Τσιριντάνης ἐνεργοῦντες ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ ἤδη παρακαθημένων ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, δὲν ἐξηνάγκαζαν, τὸν δικ. ἀντιπρόσωπον Εἰρηνοδίκην Χώρας Σφακίων κ. Βογιατζάκιν νὰ «δηλώσῃ ἀδυναμίαν μεταβάσεως εἰς Γαῦδον λόγῳ αἰφνιδίας ἀσθενείας» ἐν ᾧ ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιβιβασθῇ τοῦ ἱστιοφόρου. Κατὰ τὰς ὁδηγίας ποῦ ἐδόθησαν εἰς τὴν ληστοσυμμορίαν ἐκ μέρους ὡρισμένων πληρεξουσίων τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης! Ἔπρεπεν ἡ διαφορὰ τοῦ κ. Σκουλᾶ ἐκ τοῦ κ. Ἰ. Γοβατζιδάκι ὅστις ὡς γνωστὸν τὸν ὑπερτέρει, πρὸ τῶν ἐκλογῶν Γαύδου, 139 ψήφους, νὰ καλυφθῇ ἐκ τῶν ἐκλογῶν τούτων, ὑπερψηφίζοντος μάλιστα τοῦ κ. Σκουλᾶ.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Γαῦδος δὲν διέθετεν περισσοτέρους τῶν 41 πραγματικῶν ἐκλογέων, κατὰ στατιστικὴν ἐγχωρίων, λεπτολόγον, ἔπρεπε «διὰ κατεργαριᾶς» νὰ φθάσωμε εἰς τὴν Νίκην!.

Οἱ ἄνθρωποι ποῦ ἐψήφισαν εἰς Ἀνώγια νεκροὺς καὶ «ἀπόδημους» ὑπὲρ τοὺς 300 εἰς δὲ Ἀσκύφου ὑπὲρ τοὺς 250, οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι ποῦ εἰς Ζωνιανὰ, ἐνήργησαν τὴν ἐκλογὴν μὲ 2 στρατιώτας καὶ 102 ἐνόπλους καὶ φυγοδίκους, ὥστε ἐν ᾧ ἀπέσχον αὐστηρῶς νὰ εὑρεθοῦν ψηφισμένοι καὶ οἱ ἀντιβενιζελικοὶ —ὑπὲρ τοὺς 100— οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι «τῆς πλειοψηφίας» ποῦ εἰς Μελιδόνι, Καμαριώτην καὶ Ἀσκύφου ἔρριπταν τὰ μαῦρα «φυχτιὲς» εἰς τὰ ὄχι τῶν ὑποψηφίων τῶν Νέων ὥστε ταῦτα νὰ τοῖς ἀφαιρῶνται ἐκ τῶν λευκῶν, ἐσκέφθησαν νὰ θέσουν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ εἰς Γαῦδον τὸ ἴδιον γνώριμον σύστημα «τῆς ψηφίσεως ὁλοκλήρου τοῦ ἐκλογικοῦ καταλόγου».

Τοῦ σχεδίου ἐπιτυγχάνοντος, τὸ χάσμα μεταξὺ Σκουλᾶ—Γοβατζιδάκι θὰ ἐγεφυροῦτο διὰ καταπνιγμοῦ τοῦ.. τελευταίου.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου ἀνετέθη εἰς τοὺς ἐντὸς Νόμου Βιγλην Κριαρὰν Τσιριντάνην. Μετ' αὐτῶν συνέπραξαν πλεῖστοι φυγόποινοι κ' ἐνταλματίαι.

Ἡ παρουσία ὅμως ἐκεῖ τοῦ κ. Ἐμμ. Γοβατζιδάκι, ἀδελφοῦ τοῦ πολιτευομένου, ἦτο ἐμπόδιον ποῦ ἔπρεπε νὰ λείψῃ. Τὴν 20 Ἰανουαρίου, ἐν ᾧ ὁ καιρὸς ἦτο οὔριος καὶ τὸ ἱστιοφόρον θ' ἀπέπλεεν, οἱ ληστοφυγόδικοι ἠξίωσαν ἀπὸ μὲν τὸν κ. Ἐμμ. Γοβατζιδάκιν ν' ἀπέλθει, ἀπὸ δὲ τὸν δικ. ἀντιπρόσωπον νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἱστιοφόρον πρὸς διαπεραίωσιν εἰς Γαῦδον. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀξίωσις ἦτο ἀνεπίτρεπτος —μετὰ τοῦ κ. Γοβατζιδάκι δὲ ἀπήχθησαν καὶ πολλοὶ φρόνιμοι ἐκ Σφακίων, ἐδημιουργήθη τρόπος μέγας ἐξ οὗ ὁ μὲν δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος ἐνόησεν, τὸ δὲ ἱστιοφόρον ἀπέπλευσεν... ἵνα μὴ σκολευθῇ. Κατόπιν τῶν ἐκ ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν ἀνθ)μοίραρχον κ. Μαντινωνάκιν ἀπεσταλη ἐκ Χανίων εἰς Σφακιὰ. Οἱ λησταὶ ἐφάνησαν ὅτι διεσκορπίσθησαν. Τὸ πρωΐ τῆς Πέμπτης ἀπεῖρε τὸ ἱστιοφόρον μετὰ τοῦ δικ. ἀντιπροσώπου Εἰρηνοδικειακοῦ Γραμματέως κ. Πρωτοπαπαδάκι τοῦ κ. Ἐμμ. Γοβατζιδάκι καὶ 6 στρατιωτῶν!—

Ἅμα δὲ ἀποπλεύσαντι ὁ κυβερνήτης τοῦ ἱστιοφόρου μέλος καὶ αὐτὸς τῆς σπείρας προφανῶς θεὶς ὅτι εἶχεν ἀνάγκην ἔρματος (σαβούρας) προτήγγισεν εἰς διπλανὴν ἀκτὴν ὁπόθεν παρέλαβε τοὺς ἐκεῖ ἀναμένοντας φυγοδίκους.

Ἡ Κυριακὴ, 27 Ἰανουαρίου 1924 διὰ τὴν Γαῦδον θὰ μείνῃ ἱστορικὴ.

Οἱ ἐπικεκηρυγμένοι ἠξίωσαν νὰ «κάμουν αὐτοὶ τὴν ἐκλογήν.» Ὁ κ. Ἐμμ. Γοβατζιδάκις ἀνθίστατο ἐρρωμένως. Φόβοι αἱματοχυσιῶν. Ὁ ληστὴς Βίγλης ἐδέψα «αἷμα». Ὁ Τσιριντάνης ἤθελε 172 λευκὰ εἰς τὴν κάλπην τοῦ Σκουλᾶ.

Ἡ ἐκλογὴ δὲν ἤρχισεν. Οἱ κάτοικοι τῆς ἠρέμου νησίδος, φοβούμενοι μὴ αὕτη μεταβληθῇ εἰς σφαγεῖον, ἐκέτευον τοὺς φυγοδίκους νὰ «ἡσυχάσουν» Ἄσκοπος κόπος.

Τὸ μεσημέρι τῆς Κυριακῆς ἡ ἐκλογὴ δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀρχίσει. Οἱ στρατιῶται ἐφ' ὅπλου λόγχη. Οἱ φυγόποινοι ἐπὶ σκοπῶ.

Χάρις θείᾳ, τὸ μεσημέρι τῆς Κυριακῆς σημειοῦται ρῆγμα μεταξὺ τῶν ληστῶν. Ὁ Κριαρᾶς ἀρχίζει νὰ φοβᾶται ἀντέποινα ἂν χτυποῦσαν τὸν Γοβατζιδάκιν.

Ὁ κόμπος εἶχε φτάσει στὸ χτένι. Ὁ Βίγλης ἐπιμένει νὰ πιῇ αἷμα. Ὁ Τσιριντάνης δὲν ἐπιμένει καὶ πολὺ κατόπιν τῶν φόβων τοῦ Κριαρᾶ τοὺς ὁποίους εὑρίσκει δικαιολογημένους.

Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμὴν τοὺς προτείνεται «συνθηκολόγησις» «Νὰ ψηφίσουν 80».

Τὸ συζητοῦν. Ὁ Βίγλης τὸ ἀπορρίπτει μετ' ἀγανακτήσεως καὶ μὴ ἀκουόμενος χολοῦται καὶ ἀποχωρεῖ.

Τὸ συμβιβαστικὸν ἐκυρώθη ἐπὶ «λόγῳ τιμῆς»!

—Ὀγδόντα ἀλλὰ καὶ τὰ 80 μαῦρα τοῦ Γοβατζῆ, ἐπιμένει ὁ Τσιριντάνης.

Συμφωνεῖ ὁ κ. Ἐμμ. Γοβατζιδάκις.

Ἀρχίζει ἡ ἐκλογὴ. Ὥρα 2 1)2 ἀπογευματινὴ. Ψηφίζουν πρῶτοι οἱ ὑπάρχοντες ἐκλογεῖς. Ἐν ὅλῳ 41.

Μένουν διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ συμβατικὴ 39 σφαιρίδια. Τοὺς τὰ δίνουν καὶ τὰ ρίπτουν οἱ ἴδιοι (Τσιριντάνης -Κριαρᾶς) εἰς τὰς κάλπας. Κ' ἡ ἐκλογὴ «τερματίζεται». Καὶ στὴν ἄλλη μὲ καλό.

Κύριοι «ἐμπιστευθεῖσαι τῆς δημοσίας τάξεως». Κύριοι ἐκ Ρεθύμνης Πληρεξούσιοι τῆς Α! Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως.

ΠΩΣ ΠΕΡΝΟΥΝ ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ λέγεται. Κ' ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἂν οἱ πρόσφυγες ἔφεραν τὴ γδύμια ἔφεραν καὶ τὴν κίνησιν.

Καί τὸ καλοκαῖρι, στὸ μῶλο καὶ τώρα στὶς ἀγορές, ἡ προσφυγικὴ σιλουέτα ξεχωρίζει. Μὲ τὴν ἁπλῆ ἀπέριτη ἐνδυμασία τους, μιὰ ρομπίτσα, ἕνα φουστανάκι, μοιάζουν θλιβερὲς εἰκόνες οἴκτου ποῦ βέβαια εἶναι ἀξιαγάπητες. Καὶ δὲν εἶναι μονάχα ὁ «προσφυγικὸς ὄχλος. Εἶναι καὶ «διανοούμεναι». Ξέρω τὴν Δίδα Σερπουί, Ἀρμενίδα, ποῦ διδάσκει Γαλλικὰ στὰ κορίτσια μας καὶ τὴ ξαδελφούλα της δίδα Γκιοῦλα Σεμνὲς κ' οἱ δυὸ καὶ τακτικὲς στὴ δουλιά τους.

Μεταξὺ τῶν προσφύγων ἐκαλλιεργήθη ὡρισμένον εἶδος ἐμπορίου. Τ' ἀγόρια πωλοῦν πασατέμπο καὶ λουστράρουν παπούτσια. Αὐτοὶ πουλᾶνε καὶ τὶς ἐφημερίδες, Τὰ κορίτσια πάλι πωλοῦν καπνὰ καὶ σιγάρα.

Κι' ἀπ' αὐτὸ ἀκόμη τὸν κινητὸ ἐμπορευόμενο πληθυσμὸ, κάπια ζωὴ δίδεται στὴν χωρὶς αὐτοὺς κοιμισμένη πόλι μας.

Ἀλλ' οἱ Πρόσφυγες δὲν ἀσχολοῦνται μόνο σ' αὐτά. Ἡ δουλίτσες αὐτὲς εἶναι τῶν «παιδιῶν». Οἱ Μεγάλοι ἔχουν ἀνοίξει μαγαζάκια,-ἄλλοι πάλι ἔχουν στήσει παράγκες ἀπὸ ξύλα κι' ἄλλοι πουλᾶνε στοὺς δρόμους. Εἴδη μικρομπακαλικῆς. Καὶ καφφενεῖα. Τὰ τουρκικὰ ἐξαφνα καφφενεῖα τοῦ Πλατάνου ἔχουν γίνει ὅλα προσφυγικά. Τὸ μεγαλύτερο δὲ μπακάλικο σήμερο στὴν πόλι μας διευθύνεται ἀπὸ τὸν ἐργατικώτατο κ' ἐπιχειρηματικὸ κ. Βασάλο ἀπὸ τὶς Ν. Φῶκες. Ἀλλ' ὁ περισσότερος πληθυσμὸς μένει «ἄνευ ἔργου», στιβαγμένος δὲ στοὺς διάφορους προσφυγικοὺς καταυλισμοὺς ὅπερ ἔστι σὲ χάνια καὶ ἀχούρια, παρέχει μιὰ ἀξιοθρήνητη κατάστασι κατάντιας καὶ φτώχιας. Πῶς γίνεται ὥστε τὰ σπίτια ποῦ ἐγκαταλείπουν οἱ φεύγοντες Τοῦρκοι, νὰ μὴ δίδωνται, ἅμα τῇ ἐκκενώσει στοὺς πρόσφυγας ποῦ μὲ τέτοιες χιονιὲς μένουν σὲ μέρη σχεδὸν ἀστέγαστα ὡς εἶναι ἡ μισοτελειωμένη Ἐκκλησία τῶν 4 Μαρτύρων;

Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς στέγης ἔφυγαν στὰ Χανιὰ καὶ οἱ ἱδρυτὶ μιᾶς μεγάλης Σηροτροφικῆς Ἑταιρείας, τῶν κ. Ε. Παπαδάκι- Α. Πιπερίδη, ποῦ βέβαια θάκανε χρυσὲς δουλιὲς ἐδῶ ἐπὶ κοινῇ ὠφελεία.

Καὶ αὐτὰ μὲν γιὰ τοὺς ἐδῶ, ἀλλ' οἱ πρόσφυγες τῶν χωριῶν; Στὰ χωριὰ ἔχουν γίνει διάφοροι συνοικισμοί. Ὁ μεγαλύτερος στὸ Μαρουλᾶ.

Ζοῦν κουτσὰ-στραβά. Λέμε ἔτσι διότι τὸ Κράτος ἀκόμη δὲν ἔμαθε τὸν τρόπο τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων Ὅτι γίνεται σήμερα, εἶναι γιὰ μεροφάϊ. Ὅπερ ἔστι γιὰ συντήρησι. Καμμιὰ προσοχὴ διὰ τὴν αὐτάρκειά τους. Τοὺς δίδεται σπόρος καὶ δὲν τοὺς δίδονται ἀλέτρια σὲ καιρὸ ὄψιμο γιὰ καλλιέργεια. Τοὺς φέρνουν καὶ τοὺς μοιράζουν ἀροτρ ιῶντα κτήνη τὸν Δεκέμβριον. Νὰ τὰ κάνουν τί; Χρεώ[illegible]

Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ἡ ἐμμορφιά σου μὲ τραβᾶ
κι' ἡ ἀγάπη σου μὲ πνίγει
μὰ ὁ νοῦς μου ἐμπερδεύτηκε
σὲ δύσκολο παιχνίδι

Ποῦ ἐρωτευμένος σὰ θωρῶ
τὰ ματοβλέφαρά σου
σεμνὴ ἀντικρύζω ρήγησα
ὀμπρὸς τὴν ἀρχοντιὰ σου
Γ—Γ—ς

καὶ ψοφᾶνε ἢ ἐπιβαρύνουν τὸ Δημόσιο μὲ ἄσκοπες καὶ ἀτελείωτες παροχὲς «τροφῶν».

Ξέρουμε ὅτι κανένας Πρόσφυγας δὲν ἔσπειρε γιὰ δικό του λογαριασμό. Ὅλοι συνεταιρικὰ μὲ τοὺς ντόπιους. Πολλοὶ ἔφαγαν καὶ τὸ σπόρο. Ἔτσι ὁ θερισμὸς δὲν θὰ τοὺς ἀποδώσῃ τίποτε.

Τὸ Κράτος πρέπει νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα. Καλὰ καὶ πλατιά. Ἂν δὲν θέλῃ τὸ Προσφυγικὸ νὰ τοῦ γίνῃ «Πληγὴ ἀγιάτρευτη» γάγγραινα γιὰ τὸν προϋπολογισμό του, «πόνεμμα» γιὰ τὴν Ἠθικὴ του ἐμφάνισι.

Τὸ ζήτημα εἶναι ὄχι πῶς νὰ ζήσουν προσωρινὰ ἀλλὰ πῶς νὰ καταστοῦν αὐτάρκεις οἱ Πρόσφυγες. Ὄχι νὰ καλλιτερέψουν τὰ Οἰκονομικὰ μας ἀλλὰ τοὐλάχιστον νὰ μὴ τὰ γκρεμίσουν ἐντελῶς. Ἂν ὅσα ἔκατομμύρια ἀπήτησε ἡ συντήρησις τῶν Προσφύγων τὸ 1923, χρειασθοῦν καὶ τὰ χρόνια ποῦ μᾶς ἔρχονται—καὶ νὰ δῆτε πῶς θὰ δαπανηθοῦν-, ἡ «καταβαράθρωσις» τῶν Οἰκονομικῶνμας ἐκτοῦ Προσφυγικοῦ εἶναι ἀναπόφευκτη.

Τὸ στραπατσάρισμα ποῦ ἔκανε τὸ Κράτος κατὰ ἑνὸς Προμηθευτοῦ τοῦ ἐκ Κύπρου κ. Χατζηλοΐζου εὐγενικώτατου Ἕλληνα καὶ [illegible] ληθινοῦ Πατριώτη ὥστε, ἐν' [illegible] τοῦ χρωστοῦσε τὸ Κράτος 3, 1[illegible] χιλιάδες Ἐγγλέζικες ἀπὸ ἀγορὰ βο[illegible] διῶν γιὰ τοὺς πρόσφυγας νὰ «πε[illegible] ραστῇ ἀνάγκη» νὰ μείνῃ φυλα[illegible] γιὰ μέρες γιὰ κάτι ἀνακολουθί[illegible] τοῦ ἴδιου τοῦ Κράτους ἔρχετ[illegible] μαζὶ μὲ τ' ἄλλα νὰ πιστοποιήσ[illegible] ὅτι εἴμεθα ἀληθινὰ ἀδιόρθωτ[illegible] καὶ ὅτι βρίσκοντας ἕνα αἴσθημα [illegible] πρόθυμο νὰ βοηθήσῃ μιὰν ἰδέ[illegible] δὲν τοῦ ἀνοίγουμε τὴν ἀγκαλιὰν κ[illegible] τὸν περιποιηθοῦμε στοργικὰ μό[illegible] τὸν πετάμε καὶ τὸν βρίζουμε.

Αὐτὴ ἦταν μιὰ παρέκβασι, π[illegible] θέσαμε κορνίζα τοῦ προσφυγικ[illegible] αὐτοῦ σημειώματος γιὰ νὰ δείξ[illegible] με πόσο τὸ Κράτος δὲν καταπιά[illegible] ται μὲ σύστημα σὲ ζητήματα τ[illegible] κεφαλαιώδη καὶ οὐ μόνον τοῦτο [illegible] λὰ καὶ τοὺς ἐνδιαφερομένους [illegible] αὐτὰ τοὺς παραρίχνει ἀπὸ ἀσυ[illegible] γιωσύνη.

ΤΑ ΣΠΟΤΔΑΙΟΤΕΡΑ

Ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τ[illegible] Ἐφετῶν Κρήτης ἔκλεισε [illegible] Κακουργιοδικεῖον Ρεθύ[illegible] νης. Ἐμεμήθη κατὰ τοῦ [illegible] τὸν Κρόμβελ σφραγίσα[illegible] τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβού[illegible] ον. Ἐν τοσούτῳ οἱ δικη[illegible] ροι Ρεθύμνης καταγίνον[illegible] [illegible] ἐξώδικα [illegible]